

PRÍPUSTNOSŤ DOVOLANIA A PRÁVO NA SÚDNU OCHRANU

Pokiaľ dovolací súd, posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), vyvodil jeho prípustnosť z § 420 písm. f) CSP a z tohto dovolacieho dôvodu rozhodnutie odvolacieho súdu aj zrušil napriek tomu, že dovolateľ v dovolaní explicitne uplatnil dôvody prípustnosti dovolania výlučne podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, takéto rozhodnutie vykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia, ktoré je v rozpore s princípom právnej istoty a ústavným imperatívom zakotveným v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 277/2021 z 30. septembra 2021)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetihó (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky**, Račianska 71, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 66/2019 z 31. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 66/2019 z 31. marca 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 66/2019 z 31. marca 2020 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručou ústavnému súdu 6. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého uznesenia vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľka je v procesnom postavení žalovanej stranou sporu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 233/2013, v ktorom sa žalobca J. A., domáha zaplata 19 052,40 eur z titulu náhrady škody a 10 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávneho úradného postupu a nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci. Žalobca odôvodnil žalobu tým, že v súdnom konaní

vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 6 C 260/1997 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré boli konštatované v náleze ústavného súdu č. k. IV. ÚS 218/2009-29 z 21. októbra 2009 a podľa tvrdenia žalobcu bolo súdne konanie poznačené priet'ahmi aj po vydaní predmetného nálezu. V uvedenom konaní malo dôjsť zároveň k vydaniu nezákonného rozhodnutia, a to rozsudku Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 248/2011-915 z 19. januára 2012, ktorý bol zrušený dovolacím súdom. Náhradu nemajetkovej ujmy žalobca odôvodnil traumou spôsobenou z dlhotrvajúceho sporu. Okresný súd rozsudkom č. k. 4 C 233/2013-96 z 9. februára 2015 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. O odvolaní podanom žalobcom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 257/2015-118 z 25. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci spočívajúcom v nesprávnej aplikácii zákonov upravujúcich zodpovednosť štátu za škodu. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd napadnuté uznesenie odôvodnil tak, že vzhľadom na to, že každé podanie (vrátane dovolania) posudzuje aj dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a v súlade s čl. 11 ods. 1 až 3 CSP, pri takomto posudzovaní dovolania je zrejmé, že prípustnosť svojho dovolania žalobca založil okrem § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP aj o § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd uviedol, že základnú otázku, ktorú bolo potrebné vyriešiť v dovolacom konaní a ktorá je v ňom rozhodujúca pre uplatnenie nároku žalobcu na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom súdu spočívajúcom v zbytočných priet'ahoch v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 6 C 260/1997 (obdobie od marca 2006 do ukončenia konania 29. júla 2013) je to, či je možné celé predmetné obdobie právne posúdiť podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) v znení novely zákona č. 412/2012 Z. z. účinné od 1. januára 2013.

6. Dovolací súd po preskúmaní spisového materiálu zistil, že súde nižších inšancií bez bližšieho odôvodnenia uzavreli, že predmetné obdobie možno právne posúdiť podľa novely zákona č. 514/2003 Z. z. účinné od 1. januára 2013, aj keď táto neobsahuje prechodné ustanovenia. Okresný súd a krajský súd uviedli, že v tomto období nebol konštatovaný priet'ah v konaní zavinený súdom príslušným orgánom, a teda nemali právny podklad pre vyvedenie nesprávneho úradného postupu. Najvyšší súd tiež poukázal na to, že okresný súd a krajský súd v odôvodneniach svojich rozhodnutí uviedli, že nesprávny úradný postup namietaný žalobcom je potrebné rozdeliť do dvoch časových období, a to pred a po nadobudnutí účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., t. j. 1. júlom 2004. Žalobca namietal priet'ahy v konaní na súde prvej inštancie od začiatku konania (12. marca 1997) až po jeho ukončenie (29. júla 2013) a z tohto dôvodu je podľa neho potrebné aplikovať na namietaný nesprávny úradný postup ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) na priet'ahy vzniknuté do 1. júla 2004 (do nadobudnutia účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z.) a ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. na priet'ahy vzniknuté po 1. júli 2004. Príslušné ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. sa však v odôvodnení súdov neuvádzajú, a preto najvyšší súd konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zmätočné, keďže nie je známe, podľa akých ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. boli právne otázky posudzované. Zároveň okresný súd a krajský súd

v odôvodneniach svojich rozhodnutí odkázali na § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z., no tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. januára 2013, čo je v rozpore s ich tvrdením uvedeným v odôvodnení rozhodnutí, že aplikovali zákon č. 514/2003 Z. z. účinný od 1. júla 2004.

7. Najvyšší súd konštatoval, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prerokovávanej veci. Vzhľadom na to, že najvyšší súd vyhovel dovolacej námietke vyplývajúcej podľa obsahu z § 420 písm. f) CSP, dovolacím dôvodom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) sa nezaoberal.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Sťažovateľka uvádza, že si je vedomá toho, že napadnuté uznesenie nie je konečné a v konaní vo veci samej bude všeobecný súd pokračovať a rozhodovať v merite veci, a teda sťažovateľka môže v budúcnosti požadovať meritórnym prieskum budúceho rozhodnutia. Zároveň však sťažovateľka poukazuje na to, že judikatúra ústavného súdu pripúšťa, aby za istých podmienok bolo predmetom ústavnej sťažnosti aj zrušujúce rozhodnutie odvolacieho alebo dovolacieho súdu a podľa jej právneho názoru sú tieto podmienky splnené aj v prípade jej ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti poukázala na nálezy ústavného súdu vo veciach sp. zn. III. ÚS 212/2011 a sp. zn. I. ÚS 357/2016, v ktorých ústavný súd vyslovil prípustnosť ústavnej sťažnosti proti kasačnému rozhodnutiu. Citujúc právny názor ústavného súdu vyjadrený vo veci sp. zn. II. ÚS 172/03 a vychádzajúc z právnych názorov vyjadrených ústavným súdom v označených nálezoch, ak súd zruší rozhodnutie nižšieho stupňa z ústavne a zákonne neakceptovateľných dôvodov, ktoré nevyhnutne vedú k porušeniu základného práva, je daný dôvod na okamžitý zásah ústavného súdu a v takomto prípade je ústavná sťažnosť prípustná aj proti kasačným rozhodnutiam. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil právoplatný rozsudok odvolacieho súdu procesne neprípustným spôsobom a na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov zasiahol do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.

b) Ťažisková námietka ústavnej sťažnosti je založená na argumente sťažovateľky, že najvyšší súd nebol oprávnený zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, keďže žalobca ako dovolateľ tento dovolací dôvod vo svojom dovolaní neuplatnil a prípustnosť dovolania výslovne založil na dôvodoch podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Sťažovateľka poukázala na dôvody prípustnosti dovolania vymedzené žalobcom v ním podanom dovolaní a uviedla, že z obsahu dovolania jednoznačne a nespochybniteľne vyplýval zámer a vôľa žalobcu podať dovolanie z dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Žalobca, zastúpený právnym zástupcom, sa úplne jasne, zrozumiteľne a bez akýchkoľvek pochybností vyjadril k jednotlivým, ním uplatneným dovolacím dôvodom, poukázal na ustálenú alebo rozdielnú rozhodovaciu prax súdov a žiadal, aby dovolací súd po posúdení ním uvedených dovolacích dôvodov vo veci rozhodol. Obsah dovolania v tomto smere nebol zmätočný a neúplný, práve naopak, bol jasne rozčlenený podľa jednotlivých dovolacích dôvodov, poukazoval na konkrétne časti rozsudku a príslušné judikáty. Dovolanie

tak nevzbudzovalo žiadne pochybnosti o tom, prečo a z akého dôvodu sa žalobca domáhal zrušenia rozsudku krajského súdu.

c) Sťažovateľka ďalej uviedla, že žalobca vo svojom dovolaní žiadnym slovným vyjadrením nevystihol niektorý pojmový znak významný z hľadiska zariadenia procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Aj pri posudzovaní dovolania podľa obsahu v súlade s čl. 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP, ako to urobil dovolací súd, nie je možné konštatovať, že žalobca namietal existenciu procesnej vady zmätočnosti uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod uvedený v § 420 písm. f) CSP nebol vymedzený spôsobom zodpovedajúcim § 431 ods. 2 CSP a nebolo možné ho vyvodit' ani zo samotného obsahu dovolania. Sťažovateľka zastáva názor, že dovolací súd nemôže urobiť taký výklad obsahu procesného úkonu strany sporu, ktorý z neho vôbec nevyplýva. Posudzovanie podania taktiež neumožňuje súdu obsah úkonu svojím výkladom dopĺňať alebo z neho vyvodit' závery, ktoré z obsahu nevyplývajú. Sťažovateľka ďalej poukázala na judikatúru najvyššieho súdu, z ktorej vyplýva, že pri posudzovaní procesného úkonu strany sporu podľa jeho obsahu nemôže súd určitému úkonu dávať iný význam, než ten, ktorý zodpovedá obsahu úkonu, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii, v úkone použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu úkonu strany sporu (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 128/2010).

d) Sťažovateľka v rámci svojej argumentácie ďalej uviedla, že v zmysle § 429 CSP musí byť dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie musí byť spísané advokátom. Žalobca pri podaní dovolania bol zastúpený advokátom, to znamená osobou, pri ktorej nie je možné mať žiadne pochybnosti o profesijnej odbornosti (čl. 11 ods. 3 CSP) a schopnosti konať s náležitou znalosťou veci. Povinné zastúpenie advokátom v dovolacom konaní súvisí práve s princípmi, na ktorých je samotné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok založené. Spísanie dovolania je náročným procesným úkonom. Zmyslom povinného právneho zastúpenia je predovšetkým zabezpečiť, aby podané dovolania mali všetky zákonné náležitosti, presne uvedené a konkretizované dovolacie dôvody, pre ktoré sa právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu napáda. Bolo teda na právnom zástupcovi žalobcu, aby v prípade, ak považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za zmätočné v zmysle § 420 písm. f) CSP, túto skutočnosť jasným spôsobom uviedol a označil v podanom dovolaní v súlade s povinnosťou vymedzenou mu § 431 ods. 2 CSP. Absencia takto vymedzeného dovolacieho dôvodu je podľa názoru sťažovateľky natoľko závažným nedostatkom, že by dovolací súd nemal ani pristupovať k nejakej forme skúmania či vykladania obsahu dovolania v snahe subsumovať obsah podaného dovolania pod konkrétny dovolací dôvod. Úlohou dovolacieho súdu nie je dohliadať ani nijako suplovať činnosť právneho zástupcu strany sporu, predovšetkým v prípade, keď by sa vzhľadom na profesiu advokáta dalo predpokladať, že ide o dostatočne odborne spôsobilú osobu na spísanie riadneho dovolania, ponímajúceho všetky prípustné a odôvodniteľné dovolacie dôvody.

e) Sťažovateľka poukázala na právny názor najvyššieho súdu a ústavného súdu vyjadrený vo viacerých rozhodnutiach, podľa ktorého v dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah dovolacích dôvodov vymedzených dovolateľom v dovolaní (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 90/2019, sp. zn. 1 Cdo 206/2016, sp. zn. 3 Cdo 59/2017, uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 227/2018). Dovolací súd tak podľa presvedčenia sťažovateľky jednoznačne prekročil svoje zákonné právomoci, keď posúdil dovolanie žalobcu z dovolacieho dôvodu, ktorý žalobca neoznačil, ale ani obsahovo nijako nevymedzil.

f) Sťažovateľka ďalej argumentuje, že aj keby bol postup najvyššieho súdu, ktorým zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, považovaný za ústavne akceptovateľný, predmetné ustanovenie nebolo v danej veci aplikovateľné. Samotná absencia označenia konkrétneho ustanovenia zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, resp. zákona č. 514/2003 Z. z., dotýkajúca sa právnej úpravy nesprávneho úradného postupu v odôvodnení rozsudku, ktorú najvyšší súd krajskému súdu vytkol, nemá podľa sťažovateľky zásadný význam za situácie, keď bol uplatnený nárok zamietnutý z dôvodu premlčania a oba na vec aplikovateľné právne predpisy upravujú premlčanie nároku na náhradu škody totožným spôsobom. Nedostatky vytykané najvyšším súdom v napadnutom uznesení teda nemôžu žiadnym spôsobom zvrátiť rozhodnutie vo veci samej. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu a rozsudku okresného súdu podľa mienky sťažovateľky nevykazuje takú zásadnú vadu, ktorá by napĺňala znaky nepreskúmateľnosti alebo zmätočnosti rozhodnutia a odôvodňovala tak uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Najvyšší súd tak napadnutým uznesením porušil princíp právnej istoty, zasiahol do právnych vzťahov nastolených právoplatnými rozhodnutiami súdov, a to spôsobom, ktorý nemožno považovať za ústavne akceptovateľný ani prispievajúci k spravodlivej a účinnej ochrane práv a právom chránených záujmov.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

9. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení uviedol, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu.

10. K veci sa vyjadril aj zákonný sudca J. K., ktorý uviedol, že rešpektujúc ústavné kautely týkajúce sa posudzovania ústavnosti kasačných rozhodnutí je dovolací súd toho názoru, že v napadnutom uznesení len konštatoval arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, teda nijakým spôsobom neprejudikoval jeho rozhodnutie. Napadnuté rozhodnutie tak nenapĺňa podmienky pre zásah ústavného súdu do neskončeného civilného sporu, pretože žiadna zásadná právna otázka nebola v dovolacom konaní riešená. Napriek tomu, že dovolací senát už nedisponuje dotknutým spisom vrátane dovolania, zastáva názor, že dovolací dôvod, s aplikáciou ktorého sťažovateľka nesúhlasí, správne vyabstrahoval z obsahu dovolania. Ak teda svoje rozhodnutie založil aj na dôvode podľa § 420 písm. f) CSP, postupoval správne. V nijakom prípade nešlo o svojvôľu dovolacieho súdu. Poukázal na obsah dovolania a napadnuté uznesenie, v ktorom opísal, ako dovolacie dôvody interpretoval a vyhodnotil po obsahovej stránke. Dovolací senát naďalej trvá na tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a na tomto jeho názore nemôžu nič zmeniť ani argumenty uvádzané sťažovateľkou. Dovolací súd v nijakom prípade neriešil právne posúdenie veci (napr. premlčanie), čo vyplýva aj zo záveru jeho uznesenia. Z týchto dôvodov odporúča, aby bolo vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti navrhnuté ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

11. Zúčastnená osoba, ktorou je J. A., uviedla, že podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu ústavnou sťažnosťou môžu byť napadnuté len konečné a právoplatné meritórne rozhodnutia súdu. Vychádzajúc zo zásady subsidiarity tak ústavný súd zásadne nepripúšťa ústavnú sťažnosť proti kasačným rozhodnutiam najvyššieho súdu. Sťažovateľka v tomto konaní napadla kasačné uznesenie najvyššieho súdu, ktorým zrušil rozsudok odvolacieho súdu pre nepreskúmateľnosť, čiže ide o typické procesné rozhodnutie, ktoré nie je rozhodnutím konečným. Z už uvedenej zásady však ústavný súd pripúšťa aj výnimky, ale iba pre tie rozhodnutia, ktoré sú spôsobilé bezprostredne a citelne zasiahnuť do ústavne zaručených základných práv a slobôd sťažovateľky a tento zásah je nezvratný a námietka by nemohla byť uplatnená neskôr. Zúčastnená osoba sa domnieva, že uplatnenie výnimky z princípu materiálnej subsidiarity v tomto konkrétnom prípade nie je namieste, a to preto, že najvyšší súd v napadnutom uznesení nevyslovil žiaden právny názor pre meritórne posúdenie veci, ktorým by mohlo byť zasiahnuté následným rozhodnutím odvolacieho súdu do základných práv sťažovateľky a ktoré by už pri prípadnom neskoršom ústavno-súdnom prieskume tohto rozhodnutia neboli odstrániteľné. Zároveň, otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej vyriešenie za predpokladu riadneho odôvodnenia samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je predovšetkým nepriateľské z hľadiska ochrany základných práv zúčastnenej osoby garantovaných čl. 46 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože tento sa vôbec nevyjadril k ďalším dovolacím dôvodom (§ 421 CSP), ku ktorým by sa musel vrátiť, ak by ústavný súd toto kasačné rozhodnutie zrušil. Zúčastnená osoba ďalej argumentovala, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie je „výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a to závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov. Na základe uvedených skutočností navrhuje ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.3. Replika sťažovateľky:

12. Sťažovateľka možnosť podať repliku nevyužila.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

14. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil právoplatný rozsudok odvolacieho súdu procesne neprípustným spôsobom a na základe ústavne neakceptovateľných právnych záverov zasiahol do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

18. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

19. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

20. V nadväznosti na sťažovateľkou uplatnené ťažiskové námietky (bod 14 tohto nálezu) ústavný súd konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

21. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo

k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

22. Pre účely aplikácie princípu spravodlivého súdneho konania slúži inštitút inštančnosti súdneho konania pred všeobecnými súdmi, ďalej katalóg opravných prostriedkov (riadnych a mimoriadnych), suspenzívny účinok podaného odvolania, kasačné právomoci nadriadených súdov a pod. Preferuje sa teda požiadavka spravodlivého súdneho konania a rozhodnutia konkrétnej veci pred princípom právnej istoty účastníkov konania, a teda záujmom na odstránení právnej neistoty.

23. V prípade existencie právoplatného rozhodnutia v konkrétnej veci (až do jeho prípadného zrušenia v rámci konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch alebo konania o sťažnosti pred ústavným súdom) je však následne potrebné preferovať princíp právnej istoty subjektov práva, najmä účastníkov konkrétneho, právoplatne skončeného súdneho konania, ktorého ochrana je zabezpečovaná inštitútom právoplatnosti súdneho rozhodnutia a formálnymi a materiálnymi účinkami právoplatnosti rozhodnutia, ktoré neumožňujú prvostupňovému a druhostupňovému súdu opätovne konať a rozhodnúť bez zmeny skutkových okolností o tej istej veci, a to i v prípade, že právoplatné súdne rozhodnutie (výrok) je zjavne v rozpore s objektívnym právom. Inak povedané, zákonným naplnením požiadaviek a princípov právneho štátu, konkrétne právnej istoty, je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí. Právoplatnosť v civilnom procese značí predovšetkým nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia a jeho záväzné účinky na právne vzťahy medzi účastníkmi, ktoré prostredníctvom inštitútu právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov, t. j. vzťahov aprobovaných súdnou mocou. Do účinkov právoplatnosti možno zasiahnuť len v prípadoch presne ustanovených zákonom a len z dôvodov, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí (porov. nález ústavného súdu č. k. PL. ÚS 43/95 z 10. septembra 1996).

24. Zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Pre rozhodnutie ústavného súdu bolo podstatné, či pochybenie všeobecného súdu, ktoré sa mu vyčíta, je natoľko intenzívne, že ho možno z pohľadu ústavného súdu vyhodnotiť ako fundamentálne, prípadne ako pochybenie, ktoré je v príkrom rozpore s ústavnými princípmi.

25. Ústavný súd považuje v prvom rade za potrebné citovať pre posúdenie veci relevantné ustanovenia právneho predpisu.

26. Podľa čl. 11 ods. 1 CSP úkony strán sporu sa posudzujú s prihliadnutím na ich obsah. Podľa čl. 11 ods. 2 CSP pri posudzovaní obsahu úkonov strán sporu sa predpokladá, že každá fyzická osoba konajúca ako strana sporu alebo za stranu sporu má rozumové schopnosti na úrovni priemerne spôsobilej osoby schopnej vnímať a posúdiť v styku so súdom zmysel a účel konania, ako i jazykové vyjadrenie právnych noriem obsiahnutých v tomto zákone. Podľa čl. 11 ods. 3 CSP kto sa v styku so súdom alebo verejne prihlási k určitej profesijnej odbornosti, považuje sa za schopného konať s náležitou znalosťou veci spojenou s touto odbornosťou. Podľa § 124 ods. 1 CSP každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu. Podľa § 420 CSP

dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Podľa § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Podľa § 431 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. Podľa § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

27. V kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky je predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého dovolací súd, posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), vyvodí jeho prípustnosť aj podľa § 420 písm. f) CSP a z tohto dôvodu následne zruší napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, hoci dovolateľ v dovolaní uplatnil dôvody prípustnosti dovolania len podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP.

28. Ústavný súd už uviedol (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010), že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom posudzovať otázku prípustnosti podaného dovolania a vychádza z právneho názoru, podľa ktorého je v prvom rade vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto je prijateľná z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu. Uvedené východiská sa pochopiteľne vzťahujú nielen na prípustnosť, ale aj celkovú aplikáciu noriem o dovolaní.

29. Podľa § 440 CSP dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi. Tento postup súvisí s dôsledným zachovávaním dispozičného princípu a princípu právnej istoty, ako aj procesnej zodpovednosti strán za ochranu svojich práv. Odstraňovanie nedostatkov rozhodnutia a konania jemu predchádzajúceho prostredníctvom opravných prostriedkov je v dispozícii strán konania (Števíček, M., Fícová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1417 – 1422).

30. Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd môže skúmať dovolacie dôvody len v rozsahu, v akom boli vymedzené, je teda viazaný tým, čo dovolateľ považuje za nesprávne.

31. Právna úprava pripúšťa dva dovolacie dôvody, prvý spočíva v zmätočnosti napadnutého rozhodnutia (§ 431 CSP), druhý v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (§ 432 CSP). Súčasná právna úprava však už neumožňuje súdu ex offio prihliadať na vady zmätočnosti, t. j. závažné procesné pochybenia, v dôsledku existencie ktorých je potrebné rozhodnutie vždy zrušiť. Tieto vady vznikajú ako dôsledok nespĺnenia procesných podmienok konania [vady zmätočnosti podľa § 420 písm. a) – d) CSP], alebo ich zákon za vady zmätočnosti sám označuje [vady zmätočnosti podľa § 420 písm. e) a f) CSP].

32. Zákon kladie na vymedzenie dovolacích dôvodov prísne kvalitatívne nároky (§ 431 ods. 2, § 432 ods. 2, § 433 CSP), čo súvisí aj s požiadavkou povinného zastúpenia. Vzhľadom na povinné zastúpenie nová právna úprava už nepočíta s podaniami, z ktorých nie je zrejmé, čoho sa týkajú a čo sa nimi sleduje, alebo s neúplnými a nezrozumiteľnými podaniami. Uvedené vyplýva z § 436 CSP, podľa ktorého súd bude odstraňovať len jedinou vadu podania, a to nedostatok povinného zastúpenia, aj to len v prípade, ak strana o povinnom zastúpení nebola poučená. Súd prvého stupňa teda nebude vyzývať na odstránenie väd podania. Dovolací súd bude pracovať s takým dovolaním, aké strana podala. Ak bude uvedenie dovolacích dôvodov natoľko nedostatočné a nespĺňajúce kvalitatívne požiadavky kladené v § 431 ods. 2, § 432 ods. 2 a § 433 CSP, súd ich môže vyhodnotiť ako absenciu náležitostí podľa § 428 CSP a dovolanie odmietne [§ 447 písm. d) CSP] (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1407 – 1410).

33. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd preskúmal dovolanie žalobcu a zistil, že dovolateľ v ňom výslovne uviedol, že dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu podáva podľa § 421 CSP. Následne z ďalšieho obsahu dovolania vyplýva, že žalobca štruktúrovane oddelil jednotlivé súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP a ku každému jednotlivému dôvodu prípustnosti dovolania samostatne vymedzil dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci spolu s uvedením nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, argumentáciou, v čom považuje právne posúdenie veci za nesprávne a s poukázaním na podľa dovolateľa relevantné rozhodnutia najvyššieho súdu.

34. Zo žiadnej časti dovolania nevyplýva, že by v ňom dovolateľ uplatnil dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a rovnako sa v dovolaní nenachádza ani zmienka o dovolacom dôvode založenom na predmetnej vade zmätočnosti (a contrario § 431 ods. 1 a 2 CSP).

35. Po preskúmaní obsahu sporného podania možno konštatovať, že toto podanie je určité, úplné a zrozumiteľné a je z neho bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, na akých dôvodoch prípustnosti dovolania a dôvodoch dovolania bolo založené. Skutočnosť, že dovolanie bolo spísané kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), má tiež byť zárukou toho, že dovolanie bude obsahovať všetky potrebné náležitosti vrátane uvedenia a konkretizovania dôvodu, pre ktorý sa rozhodnutie odvolacieho súdu napáda dovolaním.

36. Pri posudzovaní podania podľa jeho obsahu nemôže súd určitému podaniu dávať iný význam, než ktorý zodpovedá obsahu podania, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii, v podaní použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu podania. Posudzovanie podania taktiež neumožňuje súdu obsah úkonu výkladom dopĺňať či domýšľať

alebo z neho vyvodit' závery, ktoré z obsahu úkonu nevyplývajú (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 440 – 446).

37. Na základe zistených skutočností tak možno prijať záver, že pokiaľ dovolací súd, posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), vyvodil jeho prípustnosť aj podľa § 420 písm. f) CSP napriek tomu, že dovolateľ v dovolaní explicitne uplatnil dôvody prípustnosti dovolania len podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, konal v rozpore s § 440 CSP a napokon aj v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy.

38. V súvislosti so skutočnosťou, že ústavnou sťažnosťou bolo napadnuté kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým sa konanie nekončí, pretože vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, ústavný súd uvádza, že sú mu známe jeho predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých poukazoval na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

39. Napriek uvedenému ústavný súd dodáva, že aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ústavný súd už v minulosti vyslovil, že k obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa názoru ústavného súdu patrí aj to, aby účastník konania nebol vystavený účinkom pre neho nepriaznivého rozhodnutia mimoriadneho opravného súdu, ak neboli splnené ústavne a zákonom ustanovené predpoklady na to, aby opravný súd vo veci konal a rozhodoval. Ak takýto opravný súd koná a rozhoduje napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní (čl. 46 ods. 4 ústavy a čl. 51 ods. 1 ústavy) a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu. Porušenie princípov spravodlivého procesu spočíva preto v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa (II. ÚS 172/03).

40. Podľa názoru ústavného súdu je potrebné prisvedčiť sťažovateľke, že je procesným excesom a z ústavnoprávneho hľadiska neželateľným stavom, keď dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu z dôvodu, ktorý dovolateľ neuplatnil. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že zrušenie rozhodnutia krajského súdu napadnutým uznesením najvyššieho súdu bez naplnenia zákonných predpokladov pre takéto rozhodnutie vykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia, ktoré je v rozpore s princípom právnej istoty. Najvyšší súd tým konal v rozpore s ústavným imperatívom konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy), čím zároveň zasiahol do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

41. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu

zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

42. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

43. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

44. Trovy konania si sťažovateľka neuplatnila, preto o nich ústavný súd nerozhodoval.

45. Keďže podľa § 73 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú zúčastnenej osobe, uhrádza zúčastnená osoba, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa návrhom zúčastnenej osoby na náhradu trov, ktoré jej v konaní pred ústavným súdom vznikli.